

PREOTULU ROMANU.

Diuaru basericescu, scolasticu si literariu.

Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege
voru cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.

DOMNEDIEÉSC'A LITURGIA A S.-LUI JOANU CHRYSOSTOMU.

— *Studiu ritualu.* —
(Urmare.)

Introducere la

13. *Rogatiunea de multiamita inainte de consacrare.*

S. Parintele Chrisostomu in conciuena despre „natura incomprehensibili, mustrandu mai antaniu pre cei ce parasiau rogatiunea ce la liturgia catehumeniloru s'a facutu pentru energumeni, apoi se intorce catre credintiosii remasi faia la liturgia, si pre asesti'a asemene i-incusa pentru-ca neci ei nu suntu mai buni de catu acei'a cari s'au dusu din baserica. Si pentru-ce? pentru-ca in locu se se roge „*in tempulu celu infricosiatu, vorbescu la olalta.*“¹⁾ I-indemna dreptu ace'a la rogatiune assidua ca la unic'a arma contr'a tentatiuniloru diavolesci.

Si ca se arete si se convinga pre fideli despre detorinti'a loru de a fire in s. baserica sub tempulu s. liturgie cu atentiune, pietate si a petrece in meditatiuni spirituale ia argumentulu din cele ce se plinescu la s. liturgia. Dice adeca:

1. „*Pentru-ca ce'a ce diaconulu demanda toturoru cu aceste cuvinte **Se stamu bine** nu inzadaru s'a statoritu; ci ca aredicandu cugetele cele pamentesci si lapedandu*

¹⁾ „Dum horrendo illo tempore mutuo confabulantur.“ De incompreh. IV. 5. T. I. p. 734.

lenea cascigata prin grigiele lumesci; se potemu stá inaintea Domnului cu anima drépta“.¹⁾

Ací avemu documéntu cà pre tempulu s. Chrisostomu inca erá cunoscuta ace’a parte a s. liturgie, intru carea occuru: „Se stámu bine, se stámu s. c. l.

Unde inse si in care parte a s. liturgie s’au eschiamatu de càtra diaconu cuvintele „Se stámu bine,“ acést’a apriatu o designédia S. Chrisostomu.

Continuandu adeca demonstrarea suscepta díce: „*Cugeta lângá cine stái mai aprópe si cu cine vei se chiami pre D.-dieu, anume cu Cherubimi. Cauta pre cine ai de soçiu si-ti va ajunge cá se fii cu grigie cându intru tene vei recugetá cà tu care esti din trupu si sange te faci demnu cá intru preamarire comuna a Domnului se te insoçiesci cu poterile cele fàra de trupuri. Nemene se nu fia dara cu anima distrasa atunci, candu stà se emita laudele acele sacre si mistice; neme se nu aibe atunci cugete paméntesci; ci laped. andu tóte cele paméntesci se se inaltie cu totulú càtra ceriu, si cá si cum s’ar’ aredicá la tronulu marirei impreuna se sbóre cu Seraphimii, asia se emita Domnului celui magnificu si preamaritu hymnulu celu mai santu. Pentru ace’a ni se demanda atunci cá se stámu bine. A stá adeca bine, nu este altace, decátu a stá precumu se cuvine omului se steie inaintea Domnului, — anume cu frica si temere, cu anima vigila si diligenta.“²⁾*

¹⁾ Nam quod Diaconŭs omnibus praecipiat his verbis: „erecti stemus probe“ non frustra temereque statutum est; sed ut humi repentēs cogitationes erigamus, utque segnitiam saecularibus curis partam ejicientes, rectam coram Deo animam nostram statuere possimus. De incompreh. IV. 5. T. I. p. 734.

²⁾ Cogita cui proxime adstes, ac quibuscum Deum invocaturus sis, scilicet cum Cherubim. Animadvertēte quos habeas socios, idque tibi ad vigilantiam satis erit, cum tecum reputaveris te carne indutum et corpore cum incorporeis virtutibus ad communem Dominum celebrandum adscribi dignari. Nemo igitur animo resolutō sacras illas et mysticas laudes adeat; nemo saeculares tum temporis cogitationes in mente verset; sed terrenis omnibus expulsis, in coelum se totum transferat, ac quasi ad tronam gloriae admotus, cum Seraphim volaret, sic sanctissimum hymnum magnifico gloriosissimoque Deo emittat. Ideo tunc temporis probe stare jubemur. Probe namque stare nihil aliud est, quam ita stare, ut

De aci se cunósce că eschiamarea diaconului „Se stâmu bine, se stâmu cu frica,“ s'a facutu mai inainte de persolvarea laudelor si a hymnului celui preasantu séu inainte de Rogatiunea de multiamita si hymnulu seraphicu „Santu, santu, santu“

Dîcu că inainte de rogatiunea de multiamita, pentru-că in marturisirea de susu desî nu se face amintire apriata neci se indigitéza cuprinsulu rogatiunei de multiamita, ci numai se vorbesce despre laude sacre si mystice, despre hymnulu celu preasantu aceste laude si hymnu nu numai pentru ace'a indigitéza că aci e vorba despre rogatiunea de multiamita pentru-că hymnulu seraphicu e strînsu legatu cu ace'a rogatiune si forméza numai parte intregitória mai pregnante si esaltatória a acelei rogatiuni, ci si pentru ace'a, deóra-ce S. Chrysostomu rogatiunea de multiamita o numesce acusi „hymnu,“ acusi „sacrificiu“, acusi „doxologia.“

Asia de esemplu, cându esplica cuvintele Psalmistului „Dóme indreptéza-me intru dreptatea t'a“ dîce: „*prin acést'a invétia că cel'a ce aude (credinciosulu) mai antaniu offeréza Domnului hymnu, apoi multiamesce pentru binefacerile primite, dupa ace'a cere ce voiesce, si pentru cele primite éra-si multiamesce.*“¹⁾ Cumcă aci e vorba de cele ale s. liturgie, se cunósce de acolo, că in s. liturgia dupa hymnulu de multiamita se face rogatiune pentru cei víi si morti, — apoi éراسi se multiamesce pentru s. cuminecatura.

Rogatiunea acést'a de multiamita in altu locu o numesce si sacrificiu dicându: „*Acést'a e sacrificiulu celu mai mare si oblatiune perfecta*“²⁾ adeca a multiamí lui Domnedieu pentru binefacerile date.

Cá introducere la rogatiunea propria de multiamita, afora de „Se stâmu bine“ a mai fostu si unu altu momentu liturgicu.

deceť hominem adstare Deo, nempe cum horrore et tremore, cum animo vigili et diligentii De incompreh. l. c.

1) „Per haec docens auditorem prius Deo hymnos offerre, et pro beneficiis acceptis gratias agere: et tunc quae vult petere, et pro iis quae acceperit rursus agere gratias.“ *Exposit. in psal. V. 4. T. V. p. 67.*

2) *Hom. IX. in Gen. 5 T. IV. p. 80.*

2. Despre acést'a asia marturisesce S. Chrysostomu. —Vorbindu mai antaniu despre sarutarea pazei adauge: „Acumu in mysterialle cele infricosiate precum preotulu pentru poporu, asia se róga si poporulu pentru preotu; pentru-cà cuventele aceste: „Si cu spiritulu teu“ nemica de càtu acést'a insémna. Asisiderea si rogatiunea acé'a intru carea se dà lui Domnedieu multiamita e comuna ambiloru, — deórace nu multiamesce numai singuru, ci si poporulu intregu. Numai dupace a auditu cuventulu loru si ei s'a contielesu acé'a a fire demnu si cu dreptate, atunci incepe rogatiunea de multiamita. Ce te miri inse cà cu preotulu impreuna vorbesce si poporulu, càndu chiaru si hymnurile acele sacrosancte impreuna cu Cherubimii si cu poterile cele de susu in comunu le innaltia la ceriu.“¹⁾

In marturisirea acést'a e vorba dara de responsulu poporulu „Si cu spiritulu teu.“ Deóra-ce inse acestu res- ponsu nu a fostu alu unui singuratecu, ci a poporulu in- tregu, — dupace S. Chrysostomu care in acelu locu citatu descrie urmarea s. liturgie, vorbesce despre rogatiunea de multiamita a preotulu, carea o-a implinitu dupa sarutarea pazei si in urma dupace acelu S. Parinte apriatu tractéza despre celebrarea mysterialoru celoru infricosiate: se cu- nósce, cà responsulu acél'a „Si cu spiritulu teu“ s'a facutu in s. liturgia si inca intre sarutarea pazei si intre roga- tiunea de multiamita, si asia nu póte se fia decâtu celu ce si adi e asiediatu in s. liturgia inainte de invitare la ro- gatiune de multiamita.

3. Cumcà inse acelu respsu alu poporulu nu a fostu numai singuratecu, ci aceluia a premersu óresicarev'a bi-

¹⁾ Jam in tremendis quoque mysteriis ut sacerdos pro plebe, ita plebs pro sacerdote vota facit: haec enim verba „et cum Spi- ritu tuo“ nihil aliud quam hoc significant. Rursus ea oratio, qua Deo gratiae aguntur, utriusque communis est, neque enim solus gratias agit, sed etiam plebs universa Nam cum prius illorum vocem sumpsit, atque illi assenserunt id digne ac juste fieri, tum demum gratiarum actionem auspicatur. Quid autem miraris si cum sacerdote plebs interdum loquatur, cum etiam cum ipsis Cherubim ac supernis virtutibus sacrosanctos illos hymnos communiter in coe- lum mittat? Hom. 18. in II. Cor. 3. T. X. p. 527.

necuventare din partea Arhiepiscopului se vede din următorii marturisire a S. Chrysostomu.

Densulu vorbindu despre impartirea pazei si a darului Spiritului santu din partea Arhiepiscopului la deosebitele functiuni liturgice, dîce :

„Decumv'a nu ar' fi Spiritulu santu in acestu parinte si doctoru (Flavianu Episcopulu Antioch.) cîndu cu puçinu mai inainte s'a suitu in acestu tribunalu sacru si vóue toturoru vi-a impartitu pace, nu a-ti fi fostu acclamatu impreuna cu totii „*Si cu spiritulu teu*“ : pentru ace'a nu numai atunci cîndu se suie, séu cîndu ve agraesce, ori cîndu se róga pentru voi cu acést'a vóce i-acclamati, ci si atunci cîndu asista la acést'a mésa sacra si stà se offereze sacrificiulu celu infricosiatu : ce'a-ce dîcu, o sciu cei initiati in mysteria ; (darurile) cele propuse nu le atinge, pâna ce vóue dela Domnulu nu vi-ar' fi cerutu darulu si voi i-ati fi acclamatu „*Si cu spiritulu teu*,“ prin care respunsu vóue inși-ve ve revocati in memoria că cel'a ce e de façia (preotulu) nemica prestéza, si că darurile propuse nu suntu din lucrarea naturei omenesci, ci sacrificiulu celu mysticu 'lu perficiéza darulu celu presentu si tóte adumbritoriu alu Spiritului. Pentru-că desí cel'a ce adstà e omu, Domnedieu e inse acel'a, care lucréza prin trensulu.“¹⁾

Dreptu ace'a cîndu preotulu (Arhiepiscopulu) stateá cá se offereze sacrificiulu celu mysticu, — cîndu darurile eráu deja propuse dara inca neatinse cu man'a (cîndu aréta preo-

¹⁾ „Nisi esset Spiritus sanctus in hoc communi patre et doctore, cum paucis ante sacrum hoc tribunal ascendit, ac vobis omnibus pacem dedit, non simul omnes acclamassetis „et cum Spiritu tuo“ : ideo non cum ascendit tantum, neque cum vos affatur, neque cum pro vobis orat, hac illi voce acclamatis, sed cum huic sacrae mensae assistit, cum tremendum sacrificium est oblaturus ; nam quid dicam norunt qui sunt mysteriis initiati ; non prius attingit proposita quam vobis ipse gratiam fuerit precatus a Domino, vosque illi acclamaveritis „Et cum Spiritu tuo“ qua responsione vobisque ipsis in memoriam revocatis, nihil eum praestare, qui adest, neque naturae humanae opera esse proposita dona, sed praesentem Spiritus gratiam et ad omnia advolantem, mysticum illud perficere sacrificium. Licet enim homo sit, qui adest, Deus est tamen, qui per ipsum operatur.“ Hom. I. de s. Pentecoste 4. T. II. p. 458.

tulu s. pane si s. potiru la consacrare) nici prefacute inca in trupulu si sangele lui Isusu Christosu prin darulu Spiritului santu: Archiereulu atunci cereá darulu Spiritului santu preste credintiosi, la ce poporulu cu o voce raspundeá „Si cu Spiritulu teu.“

Marturisirea acést'a a s. Chrysostomu deplinu corespunde cu asiediaméntulu s. liturgie de adi, unde inainte de rogatiunea de multiamita, celebrantele dîce „*Darulu Domnului nostru Isusu Christosu* s. c. 1^a. (luatu dreptu din Constit. apost.) si inca ce e mai multu chiaru atunci e prescristu cá diaconulu se apere cu ripid'a cele sante, ce'a ce inchi-pue sburarea, adumbrirea Spiritului santu, si corespunde cu „*praesentem Spiritus gratiam, et ad omnia advolantem.*“

4. In asiediaméntulu s. liturgie, dupa binecuventarea data cu cuventele „*Darulu Domnului nostru Isu u Christosu*“ si inainte de inceperea rogatiunei proprie de multiamita se mai premite eschiamarea:

„*Susu se avemu animele!*“

Asia erá acést'a si pre tempulu S. Chrysostomu.

Elu mustrandu pre cei ce sub tempulu s. liturgie confabuláu, dîce: „Aceste a-si dîce cátra acei'a carii parasescu adunarea cea domnedieésca si pre tempulu mesei celei terribile si mystice cu convorbiri si cu discursuri góle suntu ocupati. Ce faci o omule!? Nu ai promisut preotului, carele a dîsu „*Susu se avemu mintea si animele*“ si ai dîsu „*Avemu cátra Domnulu*“ — nu te temi, neci te rusinezi cá chiar' in ace'a-si óra te faci de mintiuna? Éta! més'a mystica e gatita, mnelulu lui D.-dieu pentru tene se jertfesc, preotulu pentru tene e ingrigitu, focu spiritualu erupe din més'a cea sacra, — Cherubimii adstau de fația, Seraphimii sbóra impregiuru si Spiritele cele cu siese aripi'si acoperu façi'a.“¹⁾

Dreptu ace'a cându més'a mystica stá deja gatita, offerirea daruriloru si sacrificiulu e aprópe se se faca, atunci cându

¹⁾ Haec ego dixerim ad eos qui divinas collectas relinquunt, et sub horam terribilis et mysticae mensae colloquiis et vacuis sermocinationibus occupati sunt. Quid facis homo? non promisisti sacerdoti qui dixit: „Sursum mentem et corda,“ et dixisti „Habemus ad Dominum“ — non revereris et erubescis, quod in illa ipsa hora mendax inveniaris? Papae! mensa mystica parata est, et agnus Dei protrahitur, ignis spiritualis ex mensa sacra erumpit, Cheru-

Cherubimii si Seraphimii cu admirare stau de fația: atunci, respective mai înainte deace'a eschiamá preotulu „*Susu se avemu anímelle*“ si poporul respundeá: „*Avemu catra Domnulu.*“ Deci si in acést'a consuna asiediamentulu liturgicu de adi cu celu de pre tempulu S. Chrysostomu.

5. Mai înainte de inceperea rogatiunei de multiamita, in asiediamêntulu s. liturgie mai este inca o eschiamare invitatória la ace'a-si rogatiune cuprinsa in cuventele:

„*Se multiamimu Domnului*“ — la ce poporul respunde cu cantarea: „*Cu cuvenintia si cu dreptate este. s. c. 1*“.

El dreptu cá S. Chrysostomu nu face amentire directa si apropiata de eschiamatiunea „*Se multiamimu Domnului*“, dara de respunsulu poporului la acést'a invitare face amentire acolo unde in ordu sistematicu descrie partile s. liturgie pâna la consacrare.

Díce adeca: „Asemene si rogatiunea ace'a in carea se dá lui Domnedieu multiamita, e comuna la amendoi (preotului si poporului). Neci nu multiamesce numaisinguru, ci si poporul intregu. Pentru cá dupace mai ántaniu a luatú (a audítu) vócea acelor'a, si ei au consentitu cá ace'a e cu cuvenintia si cu dreptate, numai atunci incepe rogatiunea de multiamita.“¹⁾

Ce urméza inse de ací? Ace'a cá déca rogatiunea de multiamita e comuna atátu preotului cátu si poporului, incátu ambii dáu multiamita, déca de alta parte preotula numai dupa ace'a a inceputu rogatiunea de multiamita, cându mai înainte ar' fí audítu dela poporu, cá emiterea unei atari rogatiune e cu cuvenintia si cu dreptate atunci a buna séma preotulu a si invitatu pre poporu la emiterea rogatiunei de multiamita, séu cá pre tempulu S. Chrysostomu eschiamarea „*Se multiamimu Domnului*“ a formatu partea s. liturgie, si cá a premersu respunsului: „*Cu cuvenintia si cu dreptate,*“ pentru cá respunsulu numai asia are intielesu, decumvá ~~i-se permite intrebare ori óresi-carev'a invitare.~~ (Vá urmá.) J. Borosin.

bim adstant, Seraphim advolant et Spiritus sex alas habentes faciem tegunt.“ De poenit. Hom. IX. T. II. p. 345. Cfr. Hom. 36 in I. Cor. 5. T. X. p. 313.

1) Rursus ea oratio, qua Deo gratiae aguntur utriusque communis est: neque enim solus gratias agit, sed etiam plebs universa. Nam cum prius illorum vocem sumpsit, atque illi assenserunt id digne et juste fieri, tum demum gratiarum actionem auspicatur.“ Hom. 18. in II. Cor. 3. T. X. p. 527.

Din istori'a despartîrei bisericeii orientale de cea apuséna.

(Urmare.)

Filipu, unul din cei trei legati, a multamitu sinodului pentru ca santii membrii s'au alaturatu pre lângă santulu capu, bine sciindu cumcà Petru e capulu intregii credintia si a apostoliloru. Dupa ace'a a cerutu actele sinodali de pâna acumu cá se le intarésca (*βεβαιώσω γιν*). Cererea i-s'a implinitu si cu acést'a siedinti'a s'a inchisu.

In siedinti'a a trei'a la 11 Juliu au dechiaratu legatii pficali cumcà sentinti'a adusa e deplinu canonica si corespondietória disciplinei bisericesci, — la mandatulu pontificelui se róga se se cetésca inca odata actele siedintiei prime in faci'a loru, ce'a ce s'a si intemplatu. Toti episcopii adunati au subscrisu dupa ace'a o epistola sinodala catra imperati, in care dupa espunerea intregii proceduri se róga se le corcéda a consacrá altu episcopu in loculu lui Nestoriu, cá apoi sè se póta întórce indereptu. In alta epistola catra clerulu si poporulu din capitala si-au esprimat speranti'a, cá in curîndu se va poté aflá unu episcopu demnu pentru capitala. In siedintiele urmatórie prelânga altele s'a decisu suspendarea lui Joanu, care citatu de trei ori n'a voitu se se presente. Decisiunea conciliabulului in contr'a lui Cirilu si a partisaniloru sei s'a dechiaratu de nula. Despre depunerea lui Joanu a reportatu sinodulu la imperatulu. Asemenea s'a reportatu despre tóte si pontificelui Celestinu.

Conciliulu a tienutu siepte siedintie si s'a tienutu si incheiatu in modu curatu bisericescu fara de comitii si soldatii imperatesci, si in butulu comitiloru si soldatiloru imperatesci a pasîtu in contr'a lui Nestoriu si Joanu, cari aveáu pre comiti si soldati pentru sene, si pre celu de antâiu l'au depusu, pre cestu de alu doilea l'au suspendatu din oficiu. Superbi'a clerului bizantinu a fostu umilita, inse fiindu Nestoriu strainu, restornarea lui pentru tienut'a s'a mai departe a remasu fara influintia mare. Scaunulu Alexandriei prin dovedirea ortodoxiei si energi'a lui Cirilu a stralucitu de nou. Re'ntórcerea lui a fostu unu triumfu. Primatulu episcopului romanu s'a desvoltatu inaintea orien-

taliloru in modulu celu mai evidentu. Nu numai au pronun-
ciatu legatii deplin'a potere jurisdictionale provenitória dela
S. Petru, fara se contradica cenev'a ci si parintii insisi prin
aclamările loru si manifestarile oficióse au aretatu in mo-
dulu celu mai evidentu reverinti'a loru facia de acel'a. Rom'a
si Alexandri'a cele de antâiu dóue scaune au fostu aici mai
strinsu impreunate si si-au conservatu vechi'a gloria, care nu
s'a slabitu nici facia de resarindulu sóre din Constantinopolu,
éra acumu prin petele aflate in acestu scaunu au fostu cu
atât'a mai lucitórie. Scaunulu patriarchalu a devenitu in
umbra prin portarea lui Joanu si precumpenirea Nestoria-
niloru, cari alt'cumu pretutindenea a fostu proscrisi. Juve-
ralu din Ierusalimu a cercatu ocaziunea de asi face des-
tulu ambițiunei s'ale in privinti'a rangului, lucru care n'a
fostu raru la prelatii din orientu si cari si acum a datu
probe despre o mare slabitiune interna a bisericeii grecesci,
care apoi s'a datu la deplina lumina in conciliulu latiocinale
din Efesu in certele monofisate.¹⁾

La curte au fostu diverse pareri. Comitele Joanu erá
de parere sè se apróbe depunerea lui Nestoriu, Cirilu si
Memnonu, cei'alalti episcopi sè se astringa a se intr'uní si
a se intielege asupr'a doctrinei. Elu a fostu tramisu la Efesu
cu unu capitaniu dela Garda. Confusiunea causata de Candi-
dianu si Ireneu prin acést'a a crescutu. Dupa incercari de-
sierte de a efeptuí o intielegere — carea erá imposibila —
lasà se aresteze pre toti trei. Nestoriu a fostu incredintiatu
favoritoriului seu Candidianu, Cirilu si Memnonu au fostu
paziti de soldati cari eráu postati la usia. Erá vorba se-i
tramita in exilu. Ei s'au plânsu! la imperatulu, — epistolele
loru inse au fostu prinse de partisanii lui Nestoriu. In Con-
stantinopolu a fostu ajunsu lucrulu pâna acolo, câtu Ireneu
a lasatu se publice in Catedrale depunerea lui Cirilu. Prin
unu cersitoriu au tramisu parintii sinodului alte scrisori
catra episcopii, clerulu si archimandritii din Constantinopolu.
In unu bătíu gaunosu li-au dusu in Constantinopolu. Calu-
garii si archimandritii cu archimandritulu Dalmatiu carele

¹⁾ Cfr. Hergenröther l. c. p. 53 si urm. Rohrbacher. tom. VIII.
p. 66.

de 48 de ani nu esisè din manastire — neci la rogarea imperatului — au mersu cantându psalmi pâna la palatulu imperatescu. Archimandritii au intratu in palatu, calugarii si poporulu au asceptatu afara. Capetându archimandritii respunsu favoritoriu au esitu afara si in procesiune au mersu pâna la baseric'a s. Mochiu. Acì s'a cetitu scrisórea sinodului. Poporulu a strigatu: „Anathima Nestoriu.“ De pre amvonu a espusu Dalmatiu toti pasii cari i-a facutu dinsulu in caus'a sinodului din Efesu. Clerulu din Constanti-nopolu inca s'a intrepusu la imperatulu in acést'a afacere. Pre parintii sinodului din Efesu inse i-a laudatu atátu episcopii câtu si clerulu din Constantinopolu cu Dalmatiu in frunte pentru statornici'a loru.

In urm'a acést'a imperatulu a demandatu ambeloru partide din Efesu se tramitia deputati in Constantinopolu, cari se espuna verbalu tóta caus'a la curte. Din partea sinodului s'au alesu optu deputati caror'a li s'au demandatu se nu comunice cu Joanu din Antiochi'a si conciliabululu seu nice la mandatulu imperatului pâna nu voru subscrie depunerea lui Nestoriu, nu voru rogá in scrisu sinodulu de iertare pentru vatemarile facute presiedentului acelui'a si nu voru lucrá impreuna cu deputatii sinodului pentru eliberarea lui Cirilu si Memnonu. Afara de ace'a le-au datu si memorande, in cari se resfrânge asserterele orientaliloru si o scrisóre catra imperatulu, in care se róga mai alesu pentru eliberarea lui Cirilu si Memnonu. Orientalii inca au tramisu optu deputati. In instructiunea loru li-se lasa voia libera a lucrá dupa bun'a loru chibzuiala, afara de capitulii (anathematismii) lui Cirilu, pre cari n'au se-i primésca.

Intru ace'a imperatulu si-a schimbatu pareri'e, deman-dându deputatiloru se remâna in Calcedonu. In intervalulu dela pornirea deputatiloru din Efesu si pâna la sosirea loru in Calcedonu a primitu Nestoriu ordinu se se departa din Efesu si se mérga unde va vol. La rogarea lui i-s'a concesu se mérga in manastirea s. Euprepiu din Antiochi'a si i-s'au datu si cele de lipsa pentru caletoria si servitiu.

In respunsulu ce l'a datu prefectului Antiochu, candu i-a demandatu se ésa din Efesu, multiamesce si afirma cumcá pentru elu nu-i nemicu mai onorificu decâtu a fi departatu pentru religiune. Numai de ace'a se róga, cá scrierile lui

Cirilu (intielege cu deosebire anatematismii) se fie oprite prin emisu imperatescu, cá nu cumv'a prin ele sè se duca in raticire cei simpli. Ajungându deputatii in Calcedonu veni si imperatulu. In presiedinti'a lui se tienura cinci siedintie, inse fara nici unu resultatu. Orientalii acceptara sè se tiena si a siés'a siedintia, imperatulu inse s'a re'ntorsu in Constantinopolu, pre dènsii i-a lasatu in Calcedonu, pre catolici i-a provocatu se vina in Constantinopolu se aléga altu episcopu in loculu lui Nestoriu. Orientalii s'au plansu de nou la imperatulu. Acest'a n'a luat in consideratiune plansorile loru, ci din contra a datu unu decretu, in care a demandatu cá episcopii orientali se se re'ntórca in tierile si la basericele loru, sinodulu se se disolve, Cirilu se se re'ntórca in Alexandri'a, Memnonu se remana episcopu in Efesu.

Deputatii catolici mersera in capitala la alegere. Candidati au fostu mai antâiu doi, cá si la alegerea lui Nestoriu, si adeca: eruditulu preotu Filipu Sidetes si episcopulu Proclu alesu mai inainte de episcopu in Cizicu, inse fara de a fi primitu de credintiosii de acolo. Chiar' alegerea acést'a a fostu piedec'a alegerei s'ale de episcopu a capitalei. Ast'felu se intr'unira in persón'a lui Maximianu, ieromonachulu dela baseric'a din Constantinopolu. Elu s'a nascutu in Rom'a, a servitu multu in clerulu din Constantinopolu si prin pietatea si prin viéti'a s'a retrasa si-a câscigatu stima. Alegerea s'a intemplatu in 25 Octobre cu consensulu imperatului, clerului si a poporului. Episcopii intr'uniti la alegere, imperatulu si probabilu si clerulu si poporulu au scrisu pontificelui despre alegerea lui Maximianu.¹⁾

Epistolele s'au tramisu prin o deputatiune, care ajunse in Rom'a pre la serbatorile Cratiunului. Pontificele Celestinu din partea s'a a tramisu prin ace'a-si deputatiune patru scrisori cu datulu 15 Marte 432. Un'a din ele adresata episcopiloru, cari au participatu la conciliulu efesinu, alt'a imperatului Teodosiu, a trei'a lui Maximianu si a patr'a clerului si poporului din Constantinopolu. Pontificele 'si esprima bucuri'a pentru invingerea credintiei ortodoxe asupr'a eresului, lauda statornici'a loru si indémna pre Maximianu se nisu-

¹⁾ cf. Rohrb. l. c. p. 73 si 76.

ésca a-si insusí zelulu lui Chrisostomu, priveghiarea lui Atticu, simplicitatea lui Sisiniu.

Maximianu cu episcopii intr'uniti la alegere au scrisu lui Cirilu, asemenea celor'alalti episcopi, caror'a le-a comunicatu si conclusele conciliului efesinu. Cirilu in respunsulu seu a espusu pre scurtu doctri'n'a bisericeii despre incarnare.

In 26 Juliu 432 a moritu p'ficele Celestinu. Pre scaunulu pontificalu s'a inaltiatu Sistu III., preotu la bisericeii din Rom'a, care s'a consacratu in present'i'a aloru doi episcopi orientali. Indata dupa suirea s'a pre tronulu a aprobatu conclusele conciliului efesinu si a lucratu pentru stabilirea pazei in bisericeii. Asemenea a staruitu si imperatululu, care consultandu-se cu Maximianu si ceialalti episcopi. a scrisu lui Joanu din Antiochi'a, cumc'a e dorerosu, c'a invetiatorii pazei au singuri lipsa de a fi admoniati se traésca in pace, de ace'a 'lu provóca se mérga in Nicomedi'a, unde va merge si Cirilu si acolo se se impaze. Mai departe a ordinaru, c'a ambii se mérga fara suita, numai cu c'ati-va clerici pentru servitiu. Cu scrisórea a tramisu pre tribunulu si notariulu Aristolau. Totu atunci a scrisu si s.-tului Simeonu stêlpniculu *)

*) S. Simeonu stêlpniculu s'a nascutu in a. 388 la Sisanu in Cilia. In etate de 10 ani a intratu in manastire, unde a petrecutu doi ani. Dupa ace'a s'a mutat in alt'a, unde éra a petrecutu doi ani. Aici s'a destinsu prin abstinencia. Ceialalti calugari mancáu numai la dóue díle, elu m'ancá numai odata in septem'ána. In un'a din díle s'a incinsu cu o funia de frundie de finicu preste trupulu golu asia de tare, c'atu funi'a a intratu in trupu. Numai mirosulu greu si sangele care curgeá a descoperitu lucrulu. Trei díle au trebuitu se ude vestimentele, c'a se le póta luá de pre trupu, funi'a au tajatu-o medicii. Mai multe díle a jacutu c'a mortu in urm'a doreriloru. Dupa insanetosiare superiorii l'au demisionatu. Elu s'a dusu in munti si s'a asediatu in o cisterna seca. Dupa cinci díle l'au scosu din ea superiorii manastirei cu o funia. Dupa ace'a s'a dusu la Talanisus, unu satutiu aprópe de Antiochi'a situatu la pólele unui dealu. Aici aflá o coliba. Atunci voi se urmeze postululu lui Moise si Elia, se nu m'ance adeca 40 de díle. La rogarea s'a Bassus, superiorulu unei manastiri din apropiare i-a inchisu usi'a cu pamentu. Tatalu seu i-a fostu pusu 10 p'ani si unu urciору de apa. Dupa 40 de díle l'a deschisu superiorulu, l'a afluat jac'undu pre pamentu cu faci'a in susu c'a si cum ar' fi fostu mortu. P'ânile si urciоруlu eráu neatinsu. Cu unu burete l'a scersu la gura si l'a impartasitu cu cele sante. De aici incolo a inceputu a mișcá si a

si betrânului episcopu Acaciu dia Berea, cá se se róge lui D.-dieu pentru pacea basericei. Convenirea in Nicomedi'a nu s'a intemplat, inse totusi pacea s'a restituitu, deóre-ce Joanu a tienutu cu orientalii unu sinodu in Antiochi'a, in care s'au formulatu 6 propusetiuni si s'a edîsu cumcá cine primesce un'a din acelea, e primitu in comuniunea basericésca. Despre Nestoriu inse n'a fostu vorba.

Cea mai insemnata dupa dënsii erá urmatóri'a: trebuie se remanemu prelânga simbolulu nicenu fara nici o adaugere si cu reieptarea ori càroru altoru esplicari, cari s'au datu in epistole si capitule (de Cirilu se intielege), numai ace'a esplicare se se primésca care a facutu-o s. Atanasiu in epistol'a s'a catra Epictetu din Corintu. (contr'a Apolinaristiloru).

(Va urmá.)

BCU Cluj / Central Library Cluj

mancá câte cev'a. De aici incolo a postitu in fiecare anu câte 40 de dfile totu asia. Dela Telanisis s'a dusu in una dealu inaltu unde a lasatu se-i faca unu staulu de muru si cu o catena de 20 de coti de lunga, care erá legata de o pétra mare, a lasatu se-i lege petiorulu dreptu cá nu cumv'a se se póta departá de acolo. Caten'a a lapadatu-o dupace chorepiscopulu din Antiochi'a i-a reflectatu cá pentru cá se nu se departe de acolo este destula vointi'a lui.

Renumele lui Simeouu se respandí in tóte partile, de preto-tiudenea se aduceáu morbosi cá se-i vindece. Cei vindecati latiaú mai tare renumele si binefacerile lui, de unde a urmatu cá veniaú la dënsulu ómeni de tóte natiunile si din tóte partile, asia veniaú: Israeliti, Persi, Armeni, Iberi, Homeriti, Arabi, ba chiar' Italiieni, Gali, Ispani si chiar' Angli.

Pentru a scapá de imbulzél'a cea mare s'au decisu (la a. 423) se-si faca unu stêlpu pre care se locuiesca, si de aici se numesce „Stêlpaniculu.“ Mai antâiu a siediutu pre unulu de 6 coti de inaltu patru ani, dupa ace'a pre unulu de 12 coti si pre unulu de 22 de coti câte 13 ani. Cei din urma 22 de ani ai vietiei i-a petrecutu pre unu stêlpu de 40 de coti. Vêrvulu stêlpului aveá o aria de trei urme in diametru incungiurata de o ingraditura. Aici siedeá dñu'a, nóptea, iérn'a, vér'a, espusu ploiei, vëntului, néuei si brumei. De aici invetiá si faceá minuii.

Amentirea lui Iacobi Muresianu.

Discursu funebralu

rostitu, de dlu Dr. Augustinu Bunea, profesoru de teologie in Blasiu, la inmormentarea lui Iacobi Muresianu, in capel'a din Gróveru.

Intieptiunea va laudá sufletulu seu si in midiloculu poporului se va marí.

Int. lui Sirach 24. 1.

Lacrimele, ce le-amu versatu pe mormentulu unui'a dintre cei mai energici anteluptatori nationali, abia s'au uscatu, — sunetulu lugubru alu clopoteloru, ce vestiau mórtea celui mai erudit barbatu românú, abia a incetatu, — vestmentulu de jale, ce l'a imbracatu natiunea româná la apunerea nemoritoriului canonicu si prepositu capitulariu Timoteu Cipariu, inca nu l'amu desbracatu si dejá firulu electricu a vestitu in tóte partile locuite de Románi trecerea in sê-nulu eternitatiei a fericitului in Domnulu Iacobi Muresianu, carele in unu periodu lungu de 50 ani a luminatu cá unu faru maritimu cararile, pre cari poporulu românú s'a nisuitu printre valurile vietiei s'ale grele, se ajunga la limanulu unei sorti mai bune, la limanulu fericirii s'ale culturale si nationale. — O familia vrednica érasí suspina, o natiune intréga érasí plânge, o baserica românésca érasí jalesce, si in midiloculu acestui doliu universalu sórtea nemilósa 'mi impune necesitatea dorerósa de a-mi astupá isvorulu lacrimeloru, de a-mi nadusí suspinele si de a versá pre animele vóstre sângerate, in locu de lacrimi, balsamulu, cu care singuru religiunea crestina scie aliná dorerile mari!

Religiunea Mântuitoriului nostru Isusu Christosu, carea luminéza pe ori ce omu ce vine in lume si reguléza animele ómeniloru in tóta viéti'a loru, serbéza chiar' si in giurulu acestui sicriu unu triumfu stralucitu, de óre-ce pre cându noi versamu amare lacrimi pentru pierderea unui'a dintre cei mai credintiosi fii ai basericei si cei mai mari benefactori ai némului românescu, — ea ne aréta, cá si astadi imprascia in tóte pãrtile adeverat'a lumina a intieptiunei, adeveratulu zelu pentru marirea Fiintiei supreme, adeverat'a

iubire catra deaprópele, pentru-cá ast'feliu se formeze ómeni intr'adeveru intiepti, ómeni mari inaintea lui Domnedieu, mari inaintea ómeniloru si vrednici de a fi mariti de pópe intregi.

Unu ast'feliu de barbatu formatu sub inrúurinti'a sântei nóstre baserice este si fericitulu in Domnulu Iacobu Muresianu, care in tóta viéti'a s'a si in tóte faptele s'ale a demonstratu, cá este adeveratulu intieptu, adeveratulu crestinu, adeveratulu amicu alu umanitatiei, benefacatoriulu poporului, din sênulu càrui'a a esítu, si fal'a basericei, de care s'a tienutu, asiá încátu cu totu dreptulu potemu se-i aplicamu cuvintele intieptului Sirach: „Intieptiunea va laudá sufletulu seu, si in midíloculu poporului se va marí.“

Provedinti'a Domnedieésca, Tristi ascultatori, nu a concesu numai cetatiloru superbe si familielor ilustre si domnesci privilegiulu de a produce si a formá ómeni mari, suflete nobile si capabile de intreprinderi falnice si nemoritóre. Domnedieu, carele pre Davidu l'a redicatu de lînga turm'a de oi pre celu mai fericitu tronu. — Domnedieu, carele din pescari a formatu pe cuceritorii lumei si intemeiatorii basericei — a voítu, cá alesulu seu Iacobu Muresianu, carele aveá se devína unulu dintre cei mai intiepti si energici conducatori ai poporului românescu, se se nasca din o comuna rurala cu numele Rebrisiór'a de pe teritoriulu fostului regimentu alu II-lea de granitia, si din o familia modesta de preotu românu.

Tatalu lui nu cunosceá ocupatiune mai de lipsa decâtu crescerea fiului seu, inse eu nu me voiu ocupá cu educatiunea, ce a primit'o fericitulu in Domnulu in cas'a parintiésca dela 27 Noemvre anulu 1812, cându a vediatu lumin'a dílei, pâna in momentul, cându a parasitu ace'a casa iubita, deóre-ce numai ómenii de tóte dílele atêrna dela educatiune, pre cându sufletele mari suntu in stare a-si dá ele singure ace'a educatiune, care se-i faca capabili de fapte mari si intreprinderi generóse. Unu ast'feliu de sufletu a fostu si fericitulu in Domnulu, carele, sêmítiéndu de timpuriu o sete nestinsa pentru sciintia, inca in anii cei mai fragedi si-a indreptatu pasii sei spre scól'a granitierésca din Naseudu, unde sub instructiunea zelosului Ioanu Marianu, carele mai

târdiu a devenitu renumitul vicariu foraneu^a alu Naseudului, a primitu cele dintâiu principie ale sciintiei omenesci.

Inse cunosciintiele, ce le oferesce o scóla normala, eráu preá mici pentru mintea cea mare a lui Iacobi Muresianu. Pentru acc'a pre la anulu 1824 'lu vedemu alergându cu doru spre scólele din Blasiu, acestu focularu puternicu, care 'si reversá radiele s'ale de civilisatiune si cultura nationala pretotindenea, unde resuná dulcele graiu românescu, rechiamându la o nóua viétia unu poporu de vécuri cufundatu in letargía.

In acelu locasiu sântu fericitul in Domnulu a doveditu o minte agera, care poteá petrunde cu usiorintia cele mai grele sciintie, unu sufletu nobilu, care erá totu-de-a-un'a capabilu de a primí adeverulu, unu sufletu constantu, pre care nu-lu poteáu clatí de pre calea vêtutiei nici esemplele rele, nici pornirile vêrstei teneresci. In cursulu celoru 5 clase gimnasiale nu cunosceá alta ocupatiune, decátu se 'si însu-siéscá locutiunile netede ale limbei latine, se guste elocinti'a stralucita si maiestósele vorbiri ale lui Cicerone, si sè se preámble pre vêrfulu poeticului Parnasu, printre chipurile încântatórie produse de fantasi'a geniiloru din Greci'a si Latiu, — ér' in cursulu filosoficu de 2 ani a percursu in sboru repede teoremele si axiomele lui Aristotele si Platone, imbogatíndu-si mintea s'a si cu alte cunosciintie serióse si folositórie.

Incununatu cu cele mai stralucite succese in studiele gimnasiale si filosofice, iubitu si stimatu de eruditii lui profesori, dintre cari venerabilulu canonicu Constantinu Papfalvi cu lacrimile in ochi 'si aduce si astadi aminte de elu, cá de unulu dintre cei mai bravi elevi ai sei, — fericitul in Domnulu a fostu primitu iu seminariulu teologicu din Blasiu, unde tóte sciintiele profane câscigate in liceu le-a sântítu si perfectionatu cu sciinti'a ace'a teologica, care transpórta pre omu in societatea lui Domnedieu si-lu face capabilu a devení unu adeveratu intieptu.

Ferice! ferice! de locuitorii acelei cetati, cari voru avé norocirea de a primí in midiloculu loru pre unu barbatu inzestratu cu cunosciintie atátu de vaste, sacre si profane, impodobitu cu vêtuti atátu de frumóse, crescine, civile si

sociale, cum a fostu fericitulu in Domnulu dupa terminarea studiiloru s'ale in Blasiu; ferice de voi, fratiloru Brasioveni, cari mai ântâiu si nemidlocitu a-ti primitu reflexulu radiiloru ce se reversá din o minte atátu de luminata, si aventulu ce l'a imprimatu societátii românesci esemplulu vértutiloru marelui Iacóbu Muresianu!

Fericitulu in Domnulu a fostu chematu la Brasiovu, prin intrepunerea humanului abate si plebanu romano-catolicu Antoniu Kovács, carele si intr'unu strainu a sciútu pretiúi calitatile lui eminente. La inceputu a functionatu la scól'a elementara intemeiata prin zelulu numitului abate, ér' dupa ce s'a infintiatu gimnasiulu romano-catolicu, in care pre atunci'a studiele se propuneáu in limb'a latina, ér' mai târdíu in limb'a germana, fericitulu in Domnulu a functionatu cá profesorulu la acelu gimnasiu in decursu de 39 ani, ér' cá directorulu in tempu de aprópe 20 ani.

In aceste oficie importante nu l'a sustiênutu nici legaturi de sânge cu mai marii sei, nici protectiuni si favoruri câscigate prin lingusíri séu alte midilóce neiertate, fâra numai harnici'a cu care a lucratu díu'a si nóptea pentru infflorirea gimnasiului, si conscientiositatea, cu carea s'a dedicatu cu totulu instructiunei si educatiunei tenerimei. O singura data superiorii lui n'au fostu multiamiti cu functionarea densului cá profesorulu la gimnasiulu romano-catolicu, si acést'a a fostu cu ocasiunea cunoscutului pronunciamentu dela anulu 1868, cându fericitulu in Domnulu a fostu relevatu din postu, inse curêndu au trebuitu se se convinga cu totii, cá interesele gimnasiului pretindu rechemarea lui in oficiu.

Nemicu nu-lu legá cu legaturi mai placute de gimnasiulu romano-catolicu din Brasiovu, decâtu cugetulu si dorulu ferbinte de a poté fi folositorulu teneriloru români, cari pe tempulu, câtu a fostu elu profesorulu si directorulu, alergáu in numeru fórte mare la acelu gimnasiu. Parinte a fostu fericitulu in Domnulu, invetiatorulu si Mecenatulu a fostu totororulu teneriloru, cari au venitu in atingere cu elu: pre cei buni si diligentí î-i laudá, pre cei rei si negligentí î-i infruntá cu tóta blândeti'a si î-i abateá de pe calea ratecirei, pre cei lipsiti î-i ajutá si incuragiá, pre toti î-i primiá cu afabili-

tate in cas'a s'a, punendu-le la dispozițiune feliurite midilóce spre a inaintá in sciintie si vârtute. Dar' pe alta cale nici nu poté fi folositoriu studentiloru români, deóre-ce gimnasiulu românescu din Brasiovu inca nu erá infintiatu, ér' la gimnasiulu germanu de aci tenerii români numai cu greu poteáu incapé, si acést'a este a dóu'a cauza, pentru care a remasu in serviciulu gimnasiului romano-catolicu.

Acésta activitate nu l'a impededatu nici unu momentu a lucrá in colónele „Gazetei Transilvane“, la a cărei intemeiare a conlucratu cu venerabilulu luptatoriu nationalu Georgiu Baritiu, sub a cărui redactiune a aparutu acestu organu pretiosu pâna la anulu 1849. De atunci incóce redactiunea a dusu-o fericitulu in Domnulu pâna la an. 1878, cându rezervându-si numai editur'a fóiei a depusu redactiunea in mânilu tenere si vigoróse ale fiiului seu Aureliu. In acestu diuaru escelentu, care totu-de-a-un'a a fostu celu mai aprigu aperatoru alu intereseloru nóstre nationale, si nici-odata nu a venitu in conflictu cu aspiratiunile poporului românescu, fericitulu in Domnulu identificându-se cu sórtea poporului, din care faceá parte nobila, a plânsu si suspinatu, cându tempuri grele si impregiurari vitrege scoteáu tiêpete de dorere din pepturile fratiloru sei de unu sânge, — s'a bucuratu, cându sórele unoru dîle senine revêrsáu radiele sale binefacatóre asupr'a unui poporu insufletîtu de sperantiele unui venitoriu mai fericitu, — a imbraçisiatu cu caldur'a unei animi nobile tóte ideile salutarie si folosítóre pentru propasîrea natiunei românesci, le-a sustiênutu cu taría, le-a desfasiuratu cu intieptiune, si le-a imprasciatu cu iutiéla in tóte orasiele, satele, catunele si casele unde se aude glasulu armoniósei limbe românesci, a semênatu o multîme de idei nóue, cari intrupându-se si realisându-se au produsu multe din institutiunile, cari astadi suntu scutulu si fal'a natiunei nóstre, — a sbiciuitu viçiulu, a incuragiatu vârtutea, a inferatu fâra crutiare pre acei'a, cari pentru interese trecatóre si-au vendutu legea si sangele si a eternisatu memori'a aceluor barbatu, cari au depusu capitalele loru spirituale si materiale pe altariulu basericeii si alu natiunei, ne-a indemnatu cu tóta puterea cuvêntului la iubire imprumutata si concordia neclatita in façi'a intereseloru mari nationale, a datu impulsu deosebitu

infintiarei de reuniuni culturale, si mai cu séma a conlucratu la infintiarea reuniunii femeiloru române din Brasiovu, care dela anulu 1850 pâna acum si-a câscigatu merite insemnate pentru crescerea femeii române.

Afara de ace'a, fericitul in Domnulu a datu totu spriginulu seu moralu la intemeierea gimnasiului românescu din Brasiovu, a propusu infintiarea fondului pentru Academi'a de drepturi, contribuindu elu celu dintâiu 1000 fl. la capitalulu acelui fondu, a lucratu in diferite chipuri pentru dezvoltarea vietiei nóstre sociale, estindiându-si atentiunea sa pâna si la petreckerile nóstre pentru cari a ideatu cunoscut'a „Romana.“

Din care cauza poporulu românulu l'a consideratu totu-de-a-un'a cá pe unulu dintre conducatorii sei cei mai intiepti si in anim'a s'a i-a făcutu locu intre figurele cele mai stimulate, venerate si iubite, cari au jocatu unu rolu importantu in istori'a nóstra de 50 ani.

Eu nu scíu cu ce asiu poté asemená mai bene carier'a percursa de acestu barbatu vrednicu, decâtu cu drumulu, ce-lu percurge sórele la inceputulu primaveriei. Cându se redica cu faci'a s'a pompósa afla pamentulu bătutu de vânturi reci, acoperitu cu unu vestmentu de ghiaçia si cu nori infioratori, si numai dupa mari lupte si mari greutati 'i succede a respândí lumin'a in tóte pàrtille, a imblândí selbategi'a vânturiloru, a stórce plói'a calda din norii stêmperati, a topí gerulu si inghetiulu si a face cá sub inrîurinti'a radielor sale calde tóte se incoltiésca, se crésca si se infloresca pre pamêntulu trezitu din amortiela. O ast'feliu de munca este gloriósa, inse si obositóre, pentru ace'a bine venita si placuta este sórelui odichn'a ce-lu ascépta in valurile pretinóse ale mării.

Ast'feliu a fostu si carier'a lui Iacobu Muresianu.

Characterulu lui nobilu si firmu a stralucitu mai cu séma in iubirea si alipirea lui fidela catra baserica, in care a fostu botezatu si crescutu, si pre carea, respectându in tóta viéti'a s'a celelalte confesiuni, a servitu-o totu-de-a-un'a cu credintia, luându asupr'a s'a intre nenumeratele ocupatiuni pâna si sarcin'a de catechetu alu tenerimei române greco-catolice, ce studiá la gimnasíele din Brasiovu.

Iubirea lui cătra deaprópele s'a manifestatu mai vêrtosu in ospitalitatea s'a, carea intruniá la cas'a si més'a s'a pre cei mai ilustru barbati români din dóue tieri vecine, ba chiar' si cei mai eruditi barbati din streinatate, cari s'au abatutu in scrutarile loru scientifice in acestu orasiu inca au trebuitu se duca in tieri indepartate cele mai dulci su-veniri de ospitalitate românesca.

In cunun'a acestor'a si altoru vêrtuti frumóse se impletíá o afectiune delicata pentru famili'a s'a, pentru a carei fericire a lucratu dîu'a si nóptea cu acelu zelu si perseverantia, care voru fi totu-de-a-un'a unu esemplu raru tuturoru parintiloru, pre cari Domnedieu i va binecuventá cu familia. Nici in crescerea fiiloru sei nu a perdutu din vedere interesele natiunei românesci, cà-ci pre unulu l'a crescutu, cá se-i fia demnu urmasiu pre aren'a politicei militante, pre altulu l'a initiatu in art'a tonuriloru, cá se póta eternisá suavele melodie poporale, si pre alu treilea l'a invetiatu, se póta perpetuá in pétra, marmura si bronzu memori'a barbatiloru, cari voru contribuí la inaintarea poporului românescu, pre ficele s'ale le-a educatu ast'feliu, încátu in 2 tieri se póta devení exemple stralucite de adeverate matróne romane.

Iubirea nu póte stêrni decátu iubire. Pentru ace'a vedemu pre toti fii lui versandu amare lacrimi in giurulu acestui sicríu, ce ascunde remasitiile unui parinte iubitoriu, dovedindu-ne, cà ei ar' fi in stare se-si jertfésca chiar' si viéti'a loru, pentru cá se o póta salvá pre a Parintelui loru!

Vêrtuti atâtu de nobile, atâtu de crestine, atâtu de curate, isvoríte din o iubire nemarginita cătra Domnedieu, cătra de-aprópele, cătra natiunea românesca si catra famili'a s'a au fostu totu atâtea pregatiri pentru o mórte buna si santa.

De ace'a am cea mai mare incredere, cà sufletulu fericitului in Domnulu se afla pre calea, ce duce la plaiurile eternitátiie glorióse, de unde inainte de a nu parasí cu totulu, dice inca unu remasu bunu jalnicei si iubitei s'ale familie si tuturoru consângeniloru si afiniloru sei, càror'a le lasa de moscenire spiritulu seu de sacrificiu pentru totu ce este adeveratu, bunu, frumosu si folositoriu poporului românescu, asemenea si braviloru cetatieni ai orasiului Brasiovu,

càror'a incredintiéza spre imitare esemplele vèrtutiloru lui domestice, cetatienesci, soçiale si nationale, apoi natiunei românesci in sênulu càrei'a depune tesaurulu invetiaturiloru s'ale pretiöse, ce singure o potu duce la marire si idealurile, spre cari tiéntesce, si in fine toturoru acelor'a, cari din apropiere séu departare au venitu la acésta pompa funebra, cá se inaltie o rogatiune càtra tronulu Parintelui cerescu pentru repausulu sufletulu lui, séu se verse o lacrima pre mormêntulu lui.

Acum mergi in pace sufletu nobilu pre plaiurile gloriöse fericiri si acolo intèlnindu-te cu acei'a, cari ne-au parasitu inaintea t'a: cu Maioru, Sîncai, Klein, Maiorescu, Laurianu si amiculu teu Cipariu, uniti-ve cu totii rogatiunile la treptele Tronulu divinulu, si cereti dela Parintele indurariloru cá se inspire poporulu romanescu ace'a statornicia si alipire de invetiaturile vóstre, care se nu póta scadé si disparé nici atunci, cându nici o picatura de apa nu va mai curge pe alvi'a noroiösei Tise, cându voru secá valurile maiestosulu Danubiulu, cându va incetá murmurulu linu alu Nistrulu si va amutí freametulu pletosiloru Carpati! Aminu.

Predica pre serbatóri'a ss. Archangeli Michailu si Gavrilu.

Socotiti se nu urgisiti pre unulu dintre acesti mici: cà dñeu vóua, cà angerii loru din ceriuri pururea vedu faci'a Tatalui meu celui din ceriuri.

Ev. Mateiu c. XVIII v. 10.

Domnedieu celu neschimbatu si a-totu-poternicu a binevoítu cá mai nainte de plinirea creatiunei acestei lume mai nainte de zidirea omului, se zidéscu o alta lume mai inalta si mai stralucitória, se creeze alte fiintie cu multu mai superióre si mai intielegátóre decâtu ómenii.

S'a induratu cá spre preamarirea neincetata in ceriuri a domnedieirei celei neapropiate, — spre aperarea, scutirea, si acoperementulu genulu omenescu se creeze cetele poteriloru celoru spirituale, pre care noi le numimu: angerii lui Ddieu.

Esistinti'a respective crearea acést'a a ceteloru angeresci o recunósce si o marturisesce s. nóstra baserica, cându in

s. serbatória de adi cânta, că „cu cuveninti'a domnedieésca din cele ce n'au fostu cu cuventulu Domnului s'au adusu fiintiele ceresciloru si nemoritórielorú osti fiindu pline de lumin'a cea negraíta.“¹⁾)

Adunarea acestoru cete de poteri angeresci serbamu noi adi Iub. Credentiosi! Mai cu séma inse in acésta „dí vestita“ (Irm. odei VII) s. baserica celebréza amintirea santiloru si mai mariloru Archistratigi Michailu si Gavrilu.

A lui Michailu e serbatóri'a de adi („cine e cá Domnedieu“), pentru-cá fiindu elu in chipulu fulgerului, cu poterea si de dupa voi'a cea domnedieésca a invinsu pre Luciferu si soçiele s'ale angeresci care din trufia s'a resculatu asupr'a lui Domnedieu, — pentru care apoi decâtra Ddiu s'a pusu de mai mare incepetoriu si voivodu alu tuturorú cetelorú ceresci credentióse lui Domnedieu, si s'a impartasitu mai multu de câtu cecelealte poteri de stralucirile si frumseti'a cea domnedieésca.

Éra lui Gavrilu („Darulu lui Domnedieu“) e dedicata serbatóri'a de adi pentru ace'a, — pentru-cá de câtra „minteá cea mai nainte de veci Elu s'a asiediatu cá a dóu'a lumina“ (Stichir. 4. Inscr.) carele cu impartasíri domnedieesci cunos-cúndu tain'a cea din vécu ascunsa, lunei a descoperitu domnedieésc'a si cu adevveratu marea taina a intruparei Fíiului lui Domnedieu in pantecele celu porurea fetiorescu a Preacuratei vergure Mari'a.

Impreuna cu s. baserica potemu cu adevveratu se marturisiru cá „insoçire porurea marita si luminósa“ este ace'a, care se celebréza adi. — Si óre pentru ce?

Pentru-cá ambii Archistratigi ai Domnului Michailu si Gavrilu intru plinirea voiei Domnedieesci „conlucratu spre rusínarea si surparea pecatului trufiei carea fusese caus'a si inceputulu atâtu a caderei angeresci câtu si a genului omenescu. Michailu adeca a surpatu pre ângerii cei trufasi, éra Gavrilu fiindu vestitoriulu intruparei lui Ddiu deodata s'a facutu si vestitoriulu surparei superbiei pentru carea a cádiutu omulu celu dintâiu si cu elu intregu genulu omenescu.

¹⁾ Oda III. si VI. — Tr. 1. odei VII. Nov. 8.

S. baserica in serbatóri'a de adi marturisesce, cà ss. Archistratigi, Michailu si Gavrilu suntu pazitorii lumii si ai basericeii (Trop. 2 Irm. odei IX), credinti'a noastră crestinésca intemeiata in santele scripturi ne invétia inse si ace'a, cà Domnedieu celu a-totu-induratu „angeri a pusu pazitori ómeniloru, si pre acei'a i-a aretatu servitori mantuirei serviloru lui Isusu Christosu“ (Tr. 2. oda III).

Cu adeveratu Credentiosiloru! Cá si Tobí'a din s. scriptura, unulu fiesce-care dintre noi incepédu dela nascerea s'a are datu de càtra Domnedieu càte unu angeru pazitoriu alu sufletelor si trupuriloru nóstre, care cu voi'a cea domnedieésca cà unu soçiu fidelu de caletoria in dílele vietiei nóstre ne stà intr'ajutoriu, si duce suspinurile si rogatiunile nóstre la tronulu celu cerescu.

Iub. Credintiosi! Serbatóri'a de adi 'mi dà ocaziune cà se ve invetiu despre detorintiele vóstre crestinesci, ce le aveti façia de santii angeri. — Ve rogu se fiti cu luare a minte!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din santele scripturi ne invetiamu cà santii angeri de dupa voi'a si darulu celu Domnedieescu ne luminéza la mînte cà mai usioru se potemu cunósce voi'a lui Domnedieu, — ei ne insufletiescu si ne intarescu la anima spre a urmá pre calea mandatelor domnedieesci (III. Imper. XIX, — Judecat. VI, — Tobí'a VI, — Fac. XVIII, — Luc. XXII, 43), — ne abatu dela cararile pecatelor, — departa dela noi ocaziunile pecatuírei, delunga si asiédia intaritarile patimelor si ispitele diavolesci, escitéza pre pecatosi la întórcere, ne ajuta in lipse, ne apara in pericole, ne vindeca in tóte, ne mângaiia in nefericiri si asuprele.

Aretându santii angeri atari serviçie pentru mantuirea noastră intru adeveru ne vine se intrebamu cu Tobí'a, óre cum? si cu ce se resplatimu loru? ce detorintie ne deobliga façia de densii?

Éta, detorinti'a vóstra crestinésca stà in urmatóriele:

1. Mai inainte de tóte aveti cà se aretati onóre cuvenita santiloru angeri. Temeiulu acestei onorari cuvenitióse stà intru ace'a cà ss. angeri de o parte suntu spirite intielegatórie cu multu mai sublime si stralucite decâtu cumu

suntemu noi, éra de alta parte ei avendu atare sublimitate cerésca suntu amicii mai deaprópe ai lui Domnedieu, nu numai cì deodata cetatienii adeverati ai Imperatiei ceresci, si impreuna-moscenitori cu santii ai fericirei eterne.

Santii angeri suntu de a se onorá cu pietate si pentru ace'a, deóre-ce ei cá tramisii si servii lui Domnedieu, representa persón'a cea mai necuprinsa si preamarita a marelui Domnedieu, si stáu lângá noi cá conducatorii si indreptatorii vietiei si petrecerei nóstre cuvióse.

Ar' fi inse o impietate si o nemultiemire din partea nóstra decum'va amu cutezá a denegá onórea pía si cuviósa detorita santiloru angeri. Prin ace'a amu vatemá si amu fi nemultiamitori nu numai façia de densii, ci si façia de preabunulu Domnedieu, alu carui amici si ministri suntu. — Pentru ace'a dîce si Domnedieu lui Moise despre angerulu conducatoriu alu poporului israeliteanu „Iá-ti aminte tîe insuti si asculta de densulu (Angerulu) si crede lui, cà nu va lasá dupa tene, cà numele meu este preste densulu.“¹⁾

Intru onórea santiloru angeri luati de esemplu fapt'a lui Isusu Navi, carele cunoscîndu a-i stá inainte angerulu Domnului (mai marele poterei), a cadiutu pre façia si s'a inchinatu lui dîcîndu „stapêne ce demandi servului teu?“ (Isusu Navi. V. 14).

Neveditu stá lângá noi angerulu celu pazitoriu, inchinative aceluia cu umilintia, credeti lui cà numele lui Domnedieu este cu elu si atunci 'lu veti onorá.

2. Detorinti'a nóstra façia de angeri este inca si ace'a cá onorarea cea pía se o impreunamu cu frica si cu sfiél'a cea fiésca, temere sacra se ne petrunda façia de densii.

Si óre pentru ce?

De o parte pentru ace'a, deóre-ce fiindu ei fintie ceresci nemoritórie cu multu mai inalte decátu noi, din voi'a si dupa impoternicirea cea domnedieésca potu se pedepsésca fãradelegile nóstre precumu insusi Ddieu marturisesce cà „nu va lasá dupa voi,“ — éra de alta parte pentru ace'a, pentru-cà angerii lui Domnedieu rînduitti spre indreptarea si mantuirea nóstra, vedu si cunoscú tóte faptele nóstre si

¹⁾ Esire XXIII, 21.

cà nescari martori ai vietiei, acele le presenta dreptului Judecatoriu. In diu'a cea mare a judecatiei ei voru vedé faptele nóstre si ori voru marturisi asupra-ne foradelegile nóstre ori voru cere chiaru si indurare pentru acelea.

Pentru ace'a dîce si s. Ap. Paulu cá „muierile se pórte invelitóre in capu pentru angeri¹⁾, încátu adeca angerii suntu si voru fi martori curatîei, pudicitîei, ori nerusinarei lor.

Dîcu dreptu ace'a cu s. Bernardu cá cu grigie se amblamu in cararile vietiei nóstre cásî càror'a ni stáu de façia angerii, si in totu locul si anghiulu se dâmu onóre angerului nostru pazitoriu.²⁾

3. Impreunati, Credentiosiloru! cu temerea cea fiésca si iubirea sincera si nefaçiarita façia de santii angeri si veti implení o alta detorintia crestinésca.

Iubire neintinata si santa avemu se dovedimu façia de angerii lui Domnedieu, pentru-cà ei suntu prietenii lui Domnedieu, cetatieni si impreuna moscenitori cu santii ai imperatîei ceresci. — Dupa marturisiria s. Apostolu „Ei suntu spirite servitóre carii se tramitu spre slujba pentru cei-ce voru se moscénésca mantuira“ (Evr. I. 14), dreptu ace'a cá atari neincetatu se ingrigiescu de bunastarea nóstra sufletésca si trupésca, necontenitu stáu lânga noi aperandu-ne curatî'a sufletésca, indemnandu-ne spre lucrarea voiei domnedieesci, si mai cu séma in ór'a mortiei mangaindu-ne si intarindu-ne contr'a tentatiuniloru puternice ale diavolului. — Angerii nostri pazitori suntu acei'a, cari duc suspinurile si rogatiunile nóstre la Tatalu cerescu si ne aducu dela Acel'a benecuventare neperitória. „Totde-a-un'a cu noi ambla — cânta s. baserica — si ne pazescu pre toti de tóta asuprél'a diavolului“ (Stich. 2. Lit. Nov. 8). „Cându nu te-ai lenevit a te scolá — dîce angerulu càtra Tobitu — si a lasá prândiulu teu cá se mergi se ingropi pre celu mortu, nu erá mie necunoscuta fapt'a t'a cea buna, ci impreuna cu tene erám.“³⁾

Si óre pentru serviciiele aceste credintióse prestate de càtra ss. angeri pentru mântuirea nóstra, se nu-i iubimu cu caldur'a animei?! Ba se cuvine, Credentiosiloru!

¹⁾ I. Cor. XI, 11.

²⁾ Cfr. Bernardi Sermo. XI. in Psalm. Qui habitat.

³⁾ Tobitu. XII. 14.

Si sciti cum se aretamu iubirea nóstra?

Asiá Crestiniloru! cá intru lipsele nóstre cu incredere fiésca se ceremu ajutoriulu si midilócirea loru catra Ddiu, — se ne ferimu de tóte acele lucruri necuvióse prin care i-amu superá, infrumsetiându-ne cu castitate, treziá, umilintia, mai pre susu de tóte inse cá se pastramu pacea si unirea spirituala a credintiei.

Iubirea nóstra cea mai curata faça de angeri va fi inse ace'a, credintiosiloru! decumv'a dupa potintia vomu urmá curatîei loru, de vomu avé cugete si pofte curate si vomu petrece intru cugetarea si lucrarea celoru ceresci.

Si anume: precumu angerii ne pazescu si asiá dîcîndu ne conducu la ceriuri: ast'feliu se facemu si noi. — Se ne nisuiumu a pazí curatî'a nóstra sufletésca, si a conduce atátu pre noi insîne cátu si pre deaprópele nostru, mai vêrtosu care e supusu grigiei nóstre, la câscigarea bunatatiloru celoru ceresci; parintii pre prunci, deregatorii pre cei supusi loru s. a. m. d. „Detorinti'a deregatorieii angeresci stà intru ace'a cá prin promovarea mantuirei ómeniloru se servimu Domnulú.“¹⁾

Urmatorii ss. angeri ne vomu aretá si prin ace'a cà precumu ei desî cu tóta grigi'a ne pazescu — totusi porurea vedu façi'a Parintelui celui din ceriuri, precumu ei stându inaintea lui Ddiu porurea lauda si marescu poterea lui Domnedieu: asemenea se lucramu si noi, adeca desî suntemu inveluiti cu multele grigi ale lumei, se nu ne lipimu de acele, neci se punemu sperarea ori fericirea nóstra intru bunatatile cele trecutórie ale acelu'i'a, — ci din contra anim'a nóstra porurea se se ocupe de cele ceresci inaltiandu-o la tronulu darului, si de acolo asceptandu si sperandu daru si mantuire.

Aceste facîndu, Credintiosiloru inca acá pre pamentu vomu câscigá o viétia angerésca, éra intru locuinti'a cea nevescédita a Marirei Marelui Domnedieu impreuna cu cetele cele ceresci si cu toti santii vomu vedé façi'a Tatalui celui din ceriuri. Aminu.

J. Borosiú.

¹⁾ S. Chryst. in Cap. I. ep. ad Hebr.

Cuventare funebrala.

— La unu crestinu piosu —

„Spuneti celui dreptu, că bine-i va fi.“
Isai'a III, 10.

Lacremile, suspinele adânci si vaietele necurmăte, ce le află atâtu in familia câtu si in adunarea acést'a jalnica, este o dovada viua, că si-au sfêrsitu cursulu vietiei pamentesci unu crestinu iubită de noi, de toti; ba mai multă si de câtu atâta — ce'a ce in dîlele nóstre este o fôrte mare raritate — unu crestinu cucernicu si piosu.

Asiá este!

Reposatulu, pâna in momentulu celu din urma a vietiei s'ale, s'au silită a dá dovedi despre implinirea voiei celui Preainaltu. In familia au fostă unu parinte bună si ingrigitoriu; in sênulu besericei: unu crestinu piosu, bună si devotatu toturoră trebiloră besericesci; in societate cu ómenii: blândă si lesne iertatoriu; cu toti semenii sei au făcută numai bine si toti pasii lui i-au demarcatu cu benefaceri. Pre lângă aceste, au dusu o viétia nepatata, încâtu nici chiară dusimăanii lui de mórte — decumv'a au avutu si de acei'a — nu i-au potutu gasi vre-o sminta.

O! de-ar' poté avé dara multi crestini sfêrsitu bună cumă au avutu reposatulu N. N.

In adeveră nu se poté inchipui onóre mai frumósă pentru reposată si érasă mângaiere mai mare pentru jalitori, că judecat'a bună, adusa asupr'a omului după mórte. De ace'a dîce s. scriptura că: „Spuneti celui dreptă, că bine-i va fi,“ éra intr'altă locă că: „Fericiti suntă cei adormiti, cari adormă in Domnulu.“

Si voi veti fi, Intr. Asc! partasi de asemenea fericire, déca veti petrece o viétia, precumă a fostă a reposatului; pentru-că numai o viétia petrecută in fric'a lui Domnedien si fapte bună, ve poté indreptatî a sperá, că după mórte ve va fi bine si că veti avé fericire statornică; pâna cândă din contra o viétia petrecută in pecate, nu ve poté indreptatî, decâtu la unu sfêrsitu reu, care va remâné totă asié si după mórte. Asiádara potemu dîce ace'a, că dela viétia

pamentésca atêrna fericirea cerésca a deca starea cea dincolo de mormentu.

* * *

Cumcà dela viéti'a pamentésca atêrna fericirea cerésca, ne potemu convinge nu numai din s scriptura, ci si din mintea sanetósa. Bunulu Ddieu, dintru inaltîmea indurarei s'ale cá se mântúesca pre omu, a tramisu pre Domnulu nostru Isusu Christosu pre pamentu, deosebitu cu acelu scopu, cá se arete ómeniloru calea ce duce la bene si fericire. Este dara cu potintia, cá se nu resplatésca cu bene acelu'a, ce au urmatu calea ce duce la fericire? Mintea omenésca nu póte se respunda la acést'a decátu favoritoriu!

Din acést'a unica indurare domnedieésca, ne potemu incredintiá, Intr. Ascult.! cumcà pre crestinulu bunu, dupa mórte 'lu ascépta fericire.

De altmintrelea se ascultamu ce ne spune in acést'a privintia isvorulu celu mai vrednicu de crediementu — s. scriptura? Ea ne spune cumcà: „Scumpa este in ochii lui Domnedieu mórtea cu viosiloru sei.“¹⁾ Domnedieu éra prin profetulu Isai'a asiá mângaié pre celu credintiosu: „Spuneti celui dreptu, cá bene-i va fí; cá - ci voru mâncá fruptele fapteloru lor.“²⁾

Fagaduintiele aceste i-au facutu pre ss. Parinti, martiri ai crestinatátii; acestea i-au indemnatu de si-au jertfitu viéti'a si cá in consciinti'a resplatirei bune, nu s'au temutu nici chiar' de mórte.

Prin cercetarea regulata a s. biserici câscigându-si cunoscentie despre resplatirile celea ceresci si reposatulu in Domnulu, — acelea l'au facutu apoi de au percursu o viétiá religiósa morala, — acelea l'au facutu de au devenitu in comun'a nóstra omu de frunte, omu de cinste si omenia (epitropu, jude etc.), — acelea l'au facutu, de au lasatu fiiloru sei (eventualu comunei basericesci fonduri etc) prelânga alte bunuri lumesci si crescere prin scóla. (Ací se enumera meritele lui dupa impregiurarile locale.)

Cá dupa faptele vóstre din viétiá se dobânditi dara fericire cerésca, trebuie se fiti mai pre susu de tóte inzestrati

¹⁾ Ps. 115. 15.

²⁾ Isai'a 3, 10.

in sênu cu credintia. „Fàra de credintia — dîce marele Apostolu — nu este cu potintia a placé lui Domnedieu; — celu ce se apropie de Domnedieu trebuie se créda.“¹⁾ Cându s'au rogatu vistíariulu reginei ethiopiloru de s. Filipu, cá se-lu faca crestinu — acest'a au cerutu dela elu, cá se aiba in sênu credint'ia; pentru-cà numai in credintia e viétia, dupa cumu bene dîce Apostolulu: „Dreptulu traiesce din credintia.“²⁾ Trebuie se ve lipiti de s. maic'a nóstra baserica, care ne-au mântuitu pre noi, prin bai'a nascerei celei de a dóu'a, si a innoirei Spiritului santu,³⁾ cà-ci acést'a este barc'a lui Noie intru care ne potemu scapá in nevoile si nenorocirile nóstre; acést'a este barc'a intru care potemu fugí de potopulu reutailoru cari se afla in tempulu de astadi. Mai departe trebuie se ve impliniti detorintiele vóstre de parinti. Avendu modru ingrigiti-ve de crescerea trupésca si sufletésca a filoru vostri. Tempurile de astadi suntu tare critice. Trebile de demultu s'au schimbatu in mare mesura. Lucrurile, cari de demultu eráu minuni, astadi se facu pe fie-care dí, ba de câtu acelea si mai mari. Ómenii invetiati, iesu din scoli cu de-a-valm'a. Deci, cumu au traítu mosii si stramosii nostri — astadi asiá nu o mai potemu duce — asiá nu mai potemu custá! Carte!... invetiatura!... scóla!... aceste ne trebuie astadi... astadi — cându se ara cu aburulu, cându se vorbesce cu telefonulu, cându se caletoresce prin aeru. Vedeti dara câtu de lipsa e scól'a! Inse imbraçisiandu scól'a, totu-de-a-un'a imbinati crescerea casniciloru vostri cu moral'a. Invetiati-i pre ei la cele bune si se-i conduceti intru tóte dupa voi'a cea santa a lui Domnedieu; pentru-cà, dupa cuventulu Domnului, „Déca voiesci a intrá in viétia, tiene poruncile!“⁴⁾ „Nu totu, celu ce dîce mie: Dómne! Dómne! va intrá in imperatí'a ceriului; ci celu ce face voi'a Parintelui meu, care e in ceriu, acel'a va intrá intru imperatí'a ceriului.“⁵⁾

Bucurati-ve dar' voi càror'a ve place a serví lui Domnedieu; pentru-cà desí aveti aici'a pre pamentu díle multe

¹⁾ Evr. XI. 16. ²⁾ Gal. III. 11. ³⁾ Tit. III. 5. ⁴⁾ Mat. XIX 17.
⁵⁾ Ibid. VII. 21.

si plene de amaratiuni; desî aveti multe ostenele de a ve luptá in contr'a valuriloru plene de ispite lumesci; si de e spinósa calea pe care caletoriti; desî lumea acést'a ratacita in pareri, pre voi ve rîde, hulesce si ve tiene de nebuni; cá mai multu dati pe lucrurile cele beneplacute lui Ddieu, cá ve mai place a petrece in cas'a lui Ddieu, decâtu a banchetá prin birturi dara si mai pre urma totu voi veti remâné invingatori in patri'a cea cerésca, éra ea oséndita...

Ve sfatuescu dara cu tóta bunavointi'a de parinte sufletescu alu vostru, nu alunecati dupa calea inceputa, si nu urmariti sfaturile acelu pacatosi osénditi cari comitu peccate preste peccate, pe conta cá Domnedieu este bunu si multu induratoriu.

Ce e dreptu Domnedieu este bunu si nemarginitu in indurarea s'a fačia de totu omulu pecatosu; inse nici cându fačia de acelu pecatosu, care este incapatiénatu in peccate si fára de legi. Cu privire la acést'a unu s. Parinte dîce: „Pocainti'a din agonie a pecatosului incorigibilu este numai silita; pentrucá atunci nu pecatosulu se lasa de peccate, — ci peccatele 'lu lasa pre elu“ ...

Atát'a e pe scurtu invetiatur'a, care potui se vi-o spunu Intr. Asc! cu privilegiulu acést'a intristatu. Credu cá fiesce care v'ati convinsu, cumcá dela modulu vietuierei pamentesci, atérna fericirea cerésca, séu mai bine dîsu starea cea dincolo de mormentu. Vediendu lânga sicriulu acestui reposatu in Domnulu, cumca crestinulu bunu si piosu inca aici'a pe pamentu se bucura de stim'a ómeniloru, — speru cá nu ve veti indoí de feliu, cá dóra nu se va bucurá de fericire si dupa mórte.

Bucura-te dara tu adormite in Domnulu! Bucura-te cá tu in adevéru ti-ai gatitu locu de odichna si mergi voiosu inaintea dreptului Judecatoriu se-ti iei resplata buna; pentrucá faptele t'ale din viétia „In fundamentu umeđu pune radecinile s'ale; si voru fí frundiele verdi“ ... si nu voru incetá a aduce frupturi¹⁾ spre viéti'a de veci. Aminu.

J. J. Ardeleanu

¹⁾ Ier. XVII, 8.

DESPRE MICSIORAREA NUMERULUI SERBATORILORU.

Au trecutu preste treidieci de ani, de cându se scrie si la noi uneori câte ceva despre necesitatea de a micșiorá numerulu serbatoriloru si celu puçinu a invetiá pe poporu se distinga între serbatori legate séu cum le mai dîcu „imperatesci“ si între cele besericesci séu calugaresci. In anii din urma s. sinodu alu României au aflatu de lipsa a le reduce la 36. Fórte multe si atâtea. La noi acésta cestiune a fostu tractata chiaru de càtra imperati.

Sub Nr. 42862 din 3 Octobre 1786 imperatulu Josifu II. vediendu si cunoscîndu fórte bine urmarile cele mai triste si ruinatórie a le multimei serbatoriloru, a regulatu mai ântaiu si a marginitu numerulu acelor'a numai pentru locuitorii gr. orientali neuniti, preste puçinu inse a decisu cá se se defiga numerulu serbatoriloru si pentru locuitorii gr. catolici uniti, pentrucá, precumu se dîce curatu in cerculariulu Guvernului Ungariei din 20 Februariu Nr. 7596/1787 scrisu in limb'a germana, pe lînga celelalte folóse a le micșiorarei serbatoriloru, se resulte in acésta privintia o uniformitate necessaria între acestea dóue confessiuni (zur Erzielung der möglichsten Gleichförmigkeit zwischen den Unirten und Nichtunirten es allerdings nothwendig wäre). Asia s'a compusu din nou unu altu cerculariu cu un'a seria de serbatorile adoptate si tienute in beseric'a orientala, inse cu stergerea de trei, adeca S. Sava, Constantinu si Elen'a si S. Paraschiva, despre care se dîce in cerculariu, cá neunitii (grecii, serbii s. a.) le-aru avea pe acelea cá serbatori nationali. Prin urmare pentru gr. catolici (romani, ruteni si romani slavisati in Croati'a) imperatulu Josifu II. normá aceste serbatori:

In Ianuariu 1 Taiarea impregiuru. 6 Baptismulu Domnului. 30 Trei santi.

Februariu 2 Intempinarea Domnului.

Martiu 25 Bun'a vestire.

Aprile 23 S. Georgie.

Juniu 24 Nascerea s. Joanu botezatoriulu, 29 ss. Petru si Pavelu.

Juliu 20 Profetulu Elia.

Augustu 6 Schimbarea la fația, 15 S. Maria mare, 29 Taiarea capului lui Ioanu Botezatoriulu.

Septembre 8 Nascerea S. Mariei, 14 Inaltiarea S. Cruci.

Octobre 26 S. Dimitrie.

Novembre 8 Archangelulu Michailu. 21 Intrarea in beserica.

Decembre 6 S. Nicolae, 25 Nascerea Domnului, 26 Soborulu Preacuratei, 27 Archidiaconulu Stefanu.

Pe lângă acestea :

Vinerea patimilor, Lunia Pasciloru, Martia luminata.

Inaltiarea, Lunia Rosaliiloru.

Sum'a 26 de serbatori legate pentru locuitorii gr. catolici. Dela tóte celelalte imperatulu nu numai dispenséza pe toti, ci totodata comitte episcopiloru gr. catolici cá se publice si se faca a se publicá mereu in diecesele loru ace'a vointia preainalta, éra preotii se dee si exemplu cu fapt'a, lucrându si indemnându pe ómeni in alte dile. Acel'asiu circularu s'a inaintatu si la comitate si la municipalitatile cetatiloru, s'a tradusu si in unele limbi ale patriei; celu puçinu noi ne aducemu bine aminte, cá inainte de acést'a cu vre-o 55 de ani amu aflatu acestu decretu imperatescu pe grind'a cea gróza curmedisia dela fruntariulu unei beserici in partea de càtra altariu. Se mai adauge, cá punerea in lucrare sè se incépa cu 1 Maiu (20 Aprile) 1787.

Originalulu acestui actu imperatescu este in limb'a germana, care in dilele lui Josifu II. ocupase locul celei latine in afacerile statului; regularea si respective micșiorarea prea marelui numeru a-lu serbatoriloru se vede motivata pe largu, prin urmare decretulu intregu este si asia de lungu, in càtu in lipsa de timpu nu amu fostu in stare pentru astadata a-lu decopiá intregu; preste acést'a ne place a crede, cá déca amu cautá bine, dóra s'aru affá unde va, pe grind'a vre-unei beserici din cele mai vechi de lemnu din tíer'a intréga vreunu exemplariu tiparitu romanesce, cându apoi s'aru poté tipari din nou nu numai din punctulu de vedere ce avuse Josifu II. cu emitterea unorú decrete precum este acést'a ci si din alte cause serióse, precumu ar' fi revisiunea numerului serbatoriloru strictu christiane orientali, asia precum si pre câte se aflasera

trecute in cartile rituali ale acelei beserici până înainte cu siepte séu optu sute de ani. Cu ace'asi ocasiune ar' fi sè se si clasifice din punctu de vedere mithologicu, prin urmare si nationalu istoricu înca si acelea serbatori numeroşe ethnice séu asia numite paganesci, preserate cum amu dîce preste anulu intregu, la care poporulu nostru, éra mai alesu femeile nóstre mai tienu cu adeverata cerbicia, care pre unii carturari îi revólta, in locu de a luá in màna mithologi'a si cu ace'a studiulu cunoscutu sub nume de Ritus Romanorum, a culege tóte asia numitele serbatori babesci, a se informá de aprópe din ce cauza, cu ce scopu se tienu acelea serbatori, scurtu, a face unu studiu comparativu din cele mai instructive, studiu de care tocma noi avemu trebuintia asia de mare, precum acést'a se intempla mai raru la alte popóra. Se observamu bine, cà in mintea popóreloru greco-latine si in vió'á loru imaginatiune s. Elia de ex. tiene loculu lui Joe, s. George alui Marte, s. Nicolae trece de patronulu corabieloru la toti grecii, s. Vinere 'si are si in Bucuresci beserica proprie, la care alérge femeile in tóte grigile, in ne-ajunse, morburi, calamitati familiare; mai suntu si alti santi pe care poporulu i-a substituitu in imaginatiunea sa lui Esculapiu si Hygeei, dupace numele acestor'a disparusera cu totulu înainte cu multe sute de ani din traditiunile si din memori'a lui. Poporulu are până si contr'a lupiloru si altoru fere carnivore o serbatóre, precumu aveau ethnicii divinitati de paduri si codrii, apoi pe Ercule care sugrumá balauri, hidre, lei carii extermináu turme de oi, junghiá porci selbatici, tauri furiosi, nimiciá paseri rapitóre s. a.

In véculu nostru alu 19-lea carturarii cei mari se ocupa si cu o sciintia, carei'a ei ii detera nume de Filosofi'a religiunei. Noue romaniloru ne-ar' folosi daca amu filosofá puçinu asupr'a mai multoru resturi de religiune ethnica politheista, câte se mai afla inradecinate nu numai la poporulu nostru, ci si la altele, éra mai cu preferentia la popórale neolatine si la celu grecescu; apoi se le dicemu aceloru resturi ori cumu ne place credintia desiérta, superstitiuni, fantasii, nebunii, copilarii, dara se le cunóscemu pe tóte si se le studiamu asia precum facu si carturarii altoru natiuni, cari 'si intindu studiile loru comparative intre actualitate

si intre unu trecutu mai departatu si decâtu este fundarea Romei, epopeele lui Homeru, inscriptiunile de pre piramide, scriptur'a cuneiforma etc. Superstitiunile religióse domnitóre la poporulu nostru facu o parte fórte respectabila din istori'a nóstra cea mai vechia. S'a perdutu numele vechi si s'au schimbatu cu altele; se cercetamu inse bine si vomu vedea cá simburele, cá esenti'a credintieloru greco-latine au ramasu conservate si inradecinate pâna in diu'a de astadi, ce'a ce se póte probá mai la totu pasulu, mai alesu déca ne vomu ferí a ne bate jocu de superstitiuni inainte de a ne informá bine despre natur'a loru.

(Va urmá.)

V A R I E T A T I.

Dlu N. Petra Petrescu adjunctu de directoru la succursal'a din Bras ovu a bancei „*Albina*“ a tienutu la 8 octomvre a. c. in Ploiesci (Romani'a) una prea interesanta conferintia despre „*Mescesîngulu de a face bani.*“ Acésta conferintia, precumu ni se scrie din Ploiesci, au fostu ascultata de unu publicu numerosu si alesu, care a aplaudatu adeseori pre dlu conferentiaru. — Resumatulu fórte pe scurtu a conferintiei din cestiune e urmatoriulu: —

Prim'a conditiune pentru a ajunge la buna stare este crutiarea séu economisarea. Omulu se staruiesca a nu face cheltueli preste venitele s'ale. Nu ochii nostri proprii, ci ochii altor'a ne ducu la ruina. Déca tóta lumea afora de mine ar' fi órba, n'asi mai intrebá de haine nóue si mobile frumóse — a dîsu Franklin; ér Romanulu díce: Cine cheltuieste preste ce'a ce câsciga n'are incasa mamaliga. — Se-si ingrigiesca sanetatea. Unu omu sanetosu, unu capu limpede mai usioru póte câscigá de câtu unu omu bolnaviciosu séu cu capulu ametitu. — Se te aplici la ce'a ce ai chemare. — Se nu faci detorii: De câtu 12 camesi din bani straini mai bine un'a din banii mei. Cine nu e detoriu e destulu de bogatu. Se fi perseverantu in afacerile t'ale. Se nu girezi prea usioru pentru altii, cà-ci te poti ruiná. Nu te apucá de multe de o data, cà-ci nu ispravesci nimicu cum se cade. Lucréza cu planu. Fà anuciuri, adeca aréta publiculu ce-i poti oferi. Fii omu cinstitu, omu de caracteru.

La staruinti'a nóstra, dlu conferentiaru avù bunavointi'a de-a-ne pune la dispositiune din interesant'a s'a conferintia unu capítulu care 'lu vomu publicá in numerulu proximu a diariulu nostru.

Dlu Dr. Petru Dulfu a fostu denumitu profesoru de pedagogie la institutulu Asilulu „*Elena Dómna*“ din Bucuresci. — Gratulamú distinsulu nostru colaboratoru!

Mesurl contra betiei. — Guvernulu austriacu a asternutu dietei spre desbatere unu interesantu proiectu de lege, prin care

se tîntesce la delaturarea beuturiloru spirituóse din poporu. Mai insemuate suntu urmatóarele puncte ale proiectului:

In comunele constatátore din mai puçinu de 500 suflete se eliberéza numai o concesiuine, pentru o singura cârciuma in comun'a intréga. In comunele mai mari inse totu pentru 500 locuitori se da o concesiuine. Prin acést'a se va impuçiná in modu sêmtîtoriu numerulu cârciumeloru. — Tóte cârciumele trebuescu se stea in-chise Duminec'a si in ðilele de serbatóre, incepêndu dela órele 5 dupa amédi Sâmbata séu in diu'a premergatóre serbatórei si pâna Luu'i séu pâna in diu'a de dupa serbatóre la 5 óre demineti'a. — Proiectulu dispune arestu si amenda in bani pentru toti acei'a, cari se voru aflá beti, fia in cârciuma, fia pe strada séu in alte locuri publice. De asemenea se prevede arestu si amenda in bani pentru toti acei proprietari de crâciume, arendatori, ori locu-tîtorii acestor'a, cari voru vinde beutura ómeniloru beti séu minoreniloru. Pe unulu cá acela, care in acel'asi anu a fostu de trei-ori pedepsitu pentru betia, legea póte se-lu opréscu de a mai intrá in crâciuma sub grea pedépsa de arestu si amenda in bani.

Din viéti'a tiarului Petru I. Alecsandru Kikin, consilieriu rusu de admiralitate, crescutu la curtea tiarinei Eudoci's'a din Moscú'a, aveá o ura ascunsa contr'a familiei tiarului, pentru cá fusesè reu tractatu, si de ace'a a incercatu se asasineze pe tiarulu Petru I. Cá fostu camaradu de jocu alu tiarului, elu s'a folositu de libertatea de-a intrá ori cându la tiarulu, si intr'o nópte se apropià, cu unu pistolu in mâna, de patulu tiarului si tiêntindu spre peptulu acestui'a trase, dar' arm'a nu luà focu. Elu incordà, cocosiulu din nou, dar' pistolulu 'lu minti din nou. Monarchulu se desceptà. Inse Kikin nu 'si perdù presentia de spiritu, ci cadiù in genunchi si ðise cu vóce firma: „Suntu trimisu de Domnedieu, spre a-ti face cunoscutu, cà stái sub protectia divina. Vedi acestu pistolu, care nici odata nu m'a mintitu si ðacumu de dóue ori n'a luat focu, cându am trasu spre peptulu teu.“ Fara se respunda, Petru se sculà incetu si începù se umble prin casa pe gânduri. In fine se oprì, mesurà cu ochii pe asasinu si ðise: „Trimisii suntu inviolabili, Domnedieu carui'a me incredu acumu se te ierte!“

Causele somnului. Fisiologi distinsi s'au incercatu si încérca si astadi a aretà, cari suntu causele cele adeverate, din cari provine somnulu. Wilhelm Freyer intr'unu tractatu plinu de spiritu si eruditiune a redusu somnulu la formarea unor substantie obositóre, cari substantie dupa cum ne spune elu, se forméza prin activitatea tuturoru organeloru. Aceste substantie ingramadindu-se in creri consuma ocsigenulu, care de altmintrelea este necesariu pentru functionarea acestor'a din urma; din caus'a lipsei de ocsigenu crerii, ne mai potêndu functioná, adormu si se descépta numai atunci, cându substantiele obositórie s'au ocsidatu pe deplinu si ocsigenulu póte influintiá liberu asupr'a creriloru, iritându de nou pe acesti'a.

În tîmpulu mai nou s'a constatat cu tóta sigurantî'a, cã organismulu în totu tîmpulu activitatii s'ale produce într'adeveru substantie, cari se asêmena alcaloideloru planteloru si se numescu cu unu terminu tehnicu leucomãine, cari au influintia de a provocã somnu si cari usioru se ocsideza.

Unu naturalistu belgianu cu cunoscintie multilaterale, cu numele Leo Errera, într'o disertatiune a s'a, tîenuta inaintea societatii antropologice din Brüssel a amintitu, cã descoperirea mai susu pomenita, pôte servi de basa sigura intru a esplicã somnulu in unu modu adevratu scientificu, precumu si ivirea periodica a acelu'a.

Cu ivirea somnului si cu nefunctionarea celor mai multe organe, înceta de a se mai produce „leucomãin“ care in totu tîmpulu, cãtu omulu dórme, se reduce din ce in ce prin unu felu de procesu din partea sângelui ocigenatu, asia cã atunci, cãndu omulu se descêpta „leucomãin“-ulu e redusu la unu minimum. Cu descêptarea omului din somnu incepe ér' producerea treptata a „leucomãin“-ului si acestu procesu se repetêza in continuu.

Resultatele dobândite, in ce'a ce privesc explicarea somnului prin form'a amintiteloru substantie, corespundu intru tôte fenomeneloru, ce se vedu la somnu. S'a observatu, cã in cea dintâia óra somnulu e fórte greu, si cu tîmpulu devine din ce in ce mai usioru, asia cã, catra diua ajunge si cea mai mica influintia de a descêpta pre omu.

E probabilu, cã in decursulu somnului, se mai intempla si alte procese cari contribuescu la recrearea organismului.

„**Fóia besericésca si scolastica**“ este numele noului organu alu provinciei metropolitane gr. cat. de Alb'a-Iulia si Fagarasiu, ce apare in Blasiu la 1 si 15 st. n. a fia-carei luni. Fóia acést'a suplinesce locul „Fóiei besericesci“ si „Fóiei scolstice“ ce aparéu totu acolo, de ace'a este impartita in 2 parti: Partea besericésca si partea scolastica, ambele in marime de cãte o cóla 4° pentru fia-care numeru. Nóua fóia este redigiata de unu consortiu, care este impartitu in 2 sectii: pentru partea besericésca si pentru partea scolastica. Fie-care sectiune 'si alege Redactorulu seu pe cãte unu periodu de 3 ani, — primindu fiecare remuneratiune de 250 fl. pe anu. Pe primul periodu s'a alesu redactoru pentru partea besericésca d.-lu canonicu dr. *Ioanu Ratiu*, ér' pentru partea scolastica d.-lu profesoru *Alexandru Uilacanu*. Proprietariulu si editorulu este tipografi'a seminariale din Blasiu. Colaboratoriloru li-se platesce de cóla tiparita 25—30 fl. pentru lucrari originale, 20—25 fl. pentru prelucrari si 15—20 fl. pentru traduceri. Pentru sustienerea acestei foi s'a constatat necesitatea de a avé 600 de prenumeranti celu puçinu. Pretiulu abonamentulu pe anu 6. fl. v. a. — I-i dorimu mai multa viétia decãtu avurã celea dinaintea ei!

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Nicolae Fekete-Negruti in Gherl'a.

Gherl'a. Imprimari'a „Auror'a“ p. A. Todoranu.